

Advies betreffende weidevogelbeheer

Nummer: **INBO.A.2010.141**

Datum: **18/05/2010**

Auteur(s): **Koen Devos**

Contact: **Niko Boone – niko.boone@inbo.be**

Kenmerk aanvraag: **e-mail op datum van 22 april 2010**

Geadresseerden: **Thomas Ceulemans**
Hubertusvereniging Vlaanderen vzw
Lambermontlaan 410
1030 Brussel
Thomas.ceulemans@hvv.be

AANLEIDING

In Nederland bestaat er een gedragscode voor weidevogelbescherming. De bijhorende documenten maken melding dat bepaalde soorten baat hebben bij een goed maaibeheer. De soorten waarover sprake zijn Kievit, grutto, wulp, tureluur, scholekster en nog enkele kleine eendensoorten. Dit zijn allemaal grondbroeders.

VRAAGSTELLING

Behoren de in de Nederlandse gedragscode voor weidevogelbescherming opgesomde soorten ook in Vlaanderen tot het weidevogelbeheer of zijn er eventueel nog andere soorten belangrijk?

Welke grondbroeders zijn aanwezig in de Vlaamse weiden en akkers waarop een maaibeheer wordt uitgevoerd?

TOELICHTING

Algemeen kader van weidevogelbeheer in Vlaanderen

Net als in Nederland hebben landbouwers in Vlaanderen reeds geruime tijd de mogelijkheid om beheerovereenkomsten af te sluiten in functie van het behoud van broedende weidevogels. In ruil voor bepaalde extensiveringsmaatregelen (bv. later maaien) krijgen boeren een financiële vergoeding die de verminderde opbrengsten van de landbouwgronden moet compenseren. Voor dit soort beheerovereenkomsten is tevens Europese steun voorzien.

Het afsluiten van beheerovereenkomsten kadert in Vlaanderen binnen een programma voor plattelandsontwikkeling, waarmee uitvoering wordt gegeven aan een Europees beleid terzake. Het eerste programma liep gedurende de periode 2000-2006. Inmiddels is door de Europese Commissie ook een tweede Vlaams Programma Plattelandsontwikkeling goedgekeurd voor de periode 2007- 2013. Dit programma omvat ook Europese financiering voor beheerovereenkomsten in Vlaanderen. Het afsluiten van beheerovereenkomsten gebeurt door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

Daarnaast worden door de overheid en natuurverenigingen ook gebieden aangekocht en beheerd in functie van weidevogels. Vaak worden daarbij zogenaamde gebruiksovereenkomsten afgesloten met plaatselijke landbouwers (gratis gebruik van de gronden mits bepaalde beperkingen in acht worden genomen).

Het is belangrijk dat het instrument van beheerovereenkomsten ingezet wordt in gebieden waar een maximaal rendement verwacht wordt. Dit impliceert dat beheerpakketten voor weidevogels alleen ingezet worden in gebieden met een voldoende grote actuele of potentiële waarde voor weidevogels.

In opdracht van de VLM werd in 2008 door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een geactualiseerde kaart opgemaakt van alle belangrijke weidevogelgebieden in Vlaanderen (Devos et al. 2008).

Vervolgens bepaalde het Agentschap voor Natuur en Bos - in overleg met andere terreinbeherende instanties - waar welke beleidsinstrumenten konden ingezet worden binnen de afgebakende weidevogelgebieden. Het eindresultaat is een kaart met gebieden waar landbouwers beheerovereenkomsten voor weidevogels kunnen afsluiten.

Weidevogelsoorten in Vlaanderen

De kaart van belangrijke weidevogelgebieden, die door het INBO is opgemaakt, is gebaseerd op de aanwezigheid van 13 soorten weidevogels. Deze werden onderverdeeld in drie categorieën:

- categorie 1 = zeer kritische soorten:

tureluur
watersnip
zomertaling
kwartelkoning
paapje

- categorie 2 = kritische soorten:

grutto
wulp
slobeend

- categorie 3 = minder kritische soorten:

kievit
scholekster
graspieper
veldleeuwerik
gele Kwikstaart

Zeer kritische en kritische weidevogelsoorten zijn meer gevoelig voor intensivering van graslandgebruik dan minder kritische soorten, bijvoorbeeld omdat ze pas laat tot broeden komen en dus meer kans maken om uitgemaaid te worden. Minder kritische soorten zijn ook iets minder afhankelijk van extensief graslandbeheer omdat ze zich deels hebben aangepast aan akkerbiotopen, opgespoten terreinen,...

Hoewel weidevogelbeheer in Vlaanderen vooral gericht is op de 13 vermelde soorten, zijn er nog andere soorten grondbroeders die hier baat bij hebben, bijvoorbeeld wilde eend, kuifeend, krakeend en wintertaling. Grauwe gors broedde in het verleden ook in graslanden, maar komt actueel vrijwel enkel nog voor op akkers.

Beheerovereenkomsten voor weidevogelbeheer bestaan in verschillende pakketten, bijvoorbeeld met een aangepast maai-beheer (maaien en beweiden pas toegelaten na het broedseizoen) of het plaatsen van nestbeschermers. Voor meer details over de bepalingen van deze beheerovereenkomsten verwijzen we naar de website van de VLM. <http://www.vlm.be/algemeen/Regelgeving/Beheerovereenkomsten/Besluiten/Pages/default.aspx>

CONCLUSIE

Net als in Nederland komen in Vlaanderen tal van weidevogelsoorten voor, die gebaat zijn bij een aangepast graslandbeheer. Het weidevogelbeheer in Vlaanderen is vooral gericht op 13 soorten. Daarbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen zeer kritische soorten (tureluur, watersnip, zomertaling, kwartelkoning en paapje), kritische soorten (grutto, wulp en slobbeend) en minder kritische soorten (kievit, scholekster, graspieper, veldleeuwerik en gele kwikstaart). Daarnaast zijn er nog andere soorten grondbroeders die baat hebben bij weidevogelbeheer, bijvoorbeeld wilde eend, kuifeend, krakeend en wintertaling.

REFERENTIES

Devos K., Coleman S., Goethals V., Vermeersch G. & Anselin A., 2008. Situering en afbakening van belangrijke weidevogelgebieden in Vlaanderen anno 2008. Advies Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.A.2008.226.